

bx

80018

DIENST DER

ZUIDERZEEWERKEN

NOTA 222.

IR. F.L. van der BOM.

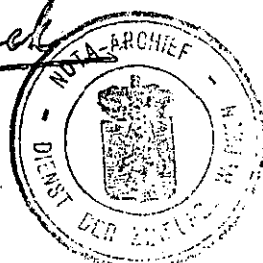
Voorstel inzake benamingen van enige objecten
in de voormalige Zuiderzee.

's-Gravenhage, 1951.

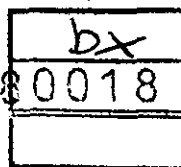
Rijkswaterstaat
directie Waterschap Noord

postbus 600
8200 AP Lelystad

Voorstel inzake benamingen van enige objecten
in de voormalige Zuiderzee.

1. Ingenieur Lely-dijk: de afsluitdijk Wieringen-Friesland.
Toelichting: Nog steeds ontbreekt een vernoeming van Lely, welke passend kan worden geacht bij diens uitzonderlijke verdiensten. Weliswaar is één der gemalen van de Wieringermeer naar hem genoemd, maar hiermede kan, omdat het voltooide werk meer dan 12 gemalen zal omvatten, niet worden volstaan. Zonder twijfel is de afsluitdijk het meest karakteristieke element in het plan van Lely. Hij toch gaf voor een oplossing, waarin de afsluiting was opgenomen, de eerste verantwoorde vorm, welke tevens in beginsel de definitieve is gebleken.
2. Stevinsluizen: het sluiscomplex in de Ingenieur Lely-dijk bij Den Oever.
3. Lorentz-sluizen: het sluiscomplex bij Kornwerderzand.
Toelichting: Bij de tot stand koming van de afsluiting en het ontwerp van de daarbij nodige werken heeft het toegepast wiskundig en natuurwetenschappelijk onderzoek grote betekenis gehad, Het is daarom aantrekkelijk aan de grote kunstwerken de namen te verbinden van (Henric) Stevin en (Prof. Dr. H. A.) Lorentz. De eerste heeft, voor zover bekend, het eerste en wel reeds in de zeventiende eeuw het denkbeeld van een afsluiting van de Zuiderzee geopperd en daarbij reeds gewezen op de gunstige gevolgen, die deze zou hebben ten aanzien van de zouthuishouding van Nederland. De natuurkundige Lorentz heeft als voorzitter van een Staatscommissie belangrijk werk verricht inzake het fundamenteel onderzoek van waterbewegingen in de Waddenzee en van stormvloeden, die de afmetingen van de afsluitdijk en de inrichting van de sluisen bepalen.
4. Zuiderzeeland: het binnen de afsluiting gewonnen land behalve de Wieringermeer.
Toelichting: Dikwijls wordt gesproken van "de polders in de vroegere Zuiderzee" of iets dergelijks. Het is nuttig voor dit begrip een naam te kunnen gebruiken. Uiteraard zal deze naam tevens kunnen worden gebruikt voor een eventuele 12e provincie.
 Als titel van het boek van Mr. Kamp heeft het woord reeds een zekere populariteit verkregen.
5. Markerkoog: de Westerpolder.
Toelichting: Het is aantrekkelijk de namen van de vroegere Zuiderzeeeilanden in de verschillende polders te bewaren. Met Wieringen is dit in de Wieringermeer op ongedwongen wijze geschied. Voor de tweede polder is indertijd de naam Schokkerwaard bepleit, welke evenwel als herinnering aan de wereldoorlog tijdens welke de naam Noordoostpolder is ingeburgerd, door laatstbedoelde naam is vervangen. Het ligt in deze lijn de Westerpolder naar Marken te noemen en dan als achtervoegsel ter afwisseling "Koog" te kiezen.

6. Flevoland: de gezamenlijke Ooster- en Zuiderpolders.
Toelichting: Omdat ter plaatse van deze polders (die waterstaatkundig één geheel zijn) eilanden ontbreken, maar zij in grote trekken het gebied beslaan, dat in de oudheid het "Meer Flevo" vormde, is deze naam aangewezen.
Er is gepleit voor een naam, die de Amerikaanse financiële steun in herinnering brengt; hiervoor werd geen bevredigende oplossing gevonden; wellicht kan deze herinnering op andere wijze worden levendig gehouden.
7. Flevo: de stad (C-kern) in het midden van Zuiderzeeland.
Toelichting: Aan de belangrijkste bewoningskern ware deze naam te verbinden, die uit de Oudheid is overgeleverd en die meer in de herinnering van het Nederlandse volk leeft dan de middeleeuwse naam: Almere. Deze laatste zou in de naamgeving van een van de B-kernen (bij voorkeur de zuidelijkste) kunnen worden verwerkt.
8. Ketelmeer: het deel van het IJsselmeer, ingesloten door Noordoostpolder, Overijssel en Flevoland, reikend tot de brug bij de Zwolse Hoek.
Toelichting: In dit deel mondt het Keteldiep uit. (analogie met Zwartemeer, waarin Zwarte water uitmondt).
9. Hardermeer: het randmeer langs Flevoland ten noorden van Nijkerk.
Toelichting: Tot dusver werd de naam Eemmeer gebruikt voor het gehele randmeercomplex van Huizen af. Hierin zijn twee gedeelten te onderscheiden met verschillend régime, en waarvan de grens bij Nijkerk ligt. Het noordoostelijke deel omvat enige ondiepten, welke onder de naam Harde bekend zijn, terwijl de voornaamste eraan gelegen plaats Harderwijk is.
10. Eemmeer: het randmeer langs Flevoland tussen Huizen en Nijkerk.
Toelichting: Het deel van het randmeer waarin de Eem uitmondt.
11. Ketelhaven: de haven ten zuiden van de Ketelmond.
Toelichting: Deze haven, waarbij geen bewoningskern is gedacht, dient door een naam te worden aangeduid (evenals Schokkerhaven in de Noordoostpolder).
12. Roggebotssluzen: de sluzen aan het noordelijk einde van het Hardermeer ten westen van Kampen.
13. Houtribsluzen: de sluzen aan het noordelijk einde van het middenkanaal bij Flevo.
Toelichting: De sluiscomplexen in de afsluiting Kampen-Enkhuizen kunnen worden genoemd naar in de onmiddellijke omgeving gelegen ondiepten in het IJsselmeer.
14. Hardersluis: resp. Harderbrug: de sluis (later brug) in de dam door het Hardermeer bij Harderwijk.
15. Knardijk: de scheidingsdijk (slaperdijk) tussen Flevoland (oost) en Flevoland (west).
16. Wortman: gemaal bij Flevo.
17. Colijn: gemaal bij Ketelhaven.
18. Lovink: gemaal bij Harderwijk.
Toelichting: De gemalen zijn genoemd naar personen, die zich voor de Zuiderzeewerken verdienstelijk hebben gemaakt. Terwijl in de Wieringermeer Lely als ontwerper van het oorspronkelijke plan (\pm 1885) en Leemans als voorzitter van de Staatscommissie 1892 zijn herdacht, zijn in de
Toelichting: Deze dijk loopt langs de ondiepte "De Knar".

Noordoostpolder belangrijke figuren uit de Zuiderzeevereniging, welke propaganda tot 1918 van belang was, vernoemd. Het is mogelijk voor de drie gemalen van Flevoland (oost) welke thans zullen worden gebouwd, figuren die vooral in de periode 1920-1940 naar voren traden, te herdenken. De betekenis van Dr. H.H. Wortman, die reeds eerder (Begrotingscommissie 1913) belangrijk werk verrichtte, voorts van 1919 - 1929 als Directeur-Generaal de uitvoering leidde en later als lid en voorzitter van de Zuiderzeeraad optrad, is bekend. Dr. H. Colijn slaagde er herhaaldelijk in de weerstanden tegen de financiering van de werken te overwinnen en heeft daardoor bijzondere verdiensten ten aanzien van de tot stand koming van de werken; hij was tevens voorzitter van de Zuiderzeeraad. Dr. H. Lovink was voorzitter van de Staatscommissie 1922, door welke de landbouwkundige en economische zijde van het inpolderingswerk grondig werden behandeld. Hierdoor wordt een serie namen, die aan belangrijke commissie's herinneren, voltooid (Leemans, Wortman, Lorentz, Vissering, Lovink).

Opmerking: Een goede naam voor het middenkanaal tussen Markerkeog en Flevoland is urgent, maar kon nog niet worden gevonden (genoemd zijn: Flevokanaal, Houtribkanaal, Pampuskanaal).

's-Gravenhage, 30 Mei 1951.

Typ.: v. L.